

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 31 Μαΐου 2022 με την εξής σύνθεση: Μαργαρίτα Κανάβα Πρόεδρος, Γερασιμούλα-Μαρία Δρακονταειδή – Εισηγήτρια και Γεώργιος Κουκούτσης, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 21.04.2022 Προδικαστική Προσφυγή, με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 599/26.04.2022 του προσφεύγοντος οικονομικού φορέα «...», που εδρεύει στ.. ..., οδός ... αρ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα, εφεξής ο «προσφεύγων».

Κατά του «ΔΗΜΟΥ ...» και κατά της υπ' αριθμ. 313/2022 απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ... κατά το σκέλος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα «...», εφεξής «η προσβαλλομένη».

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η προσβαλλομένη.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 1.420,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... την πληρωμή στην τράπεζα και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης). Το παράβολο υπολογίστηκε βάσει του προυπολογιζόμενου ποσού της σύμβασης, στο πλαίσιο της οποίας ασκείται η υπό κρίση προσφυγή, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%, ποσού 282.258,06 ευρώ.

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

2. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με την με ΑΔΑΜ: ... διακήρυξη προκήρυξε δημόσιο μειοδοτικό ηλεκτρονικό διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου εκτέλεσης του έργου με τίτλο: «Κατασκευή χώρου ρίψεων ... (ΑΡ. ΜΕΛ.: ...)», προϋπολογισμού 282.258,06 € πλέον ΦΠΑ. Η σύμβαση θα ανατεθεί με το κριτήριο της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, μόνο βάσει τιμής.

3. Επειδή, η διακήρυξη καταχωρήθηκε στο ΚΗΜΔΗΣ στις 13-12-2021 με ΑΔΑΜ ... Τα έγγραφα της παρούσας διαδικασίας δημόσιας σύμβασης καταχωρήθηκαν στο σχετικό ηλεκτρονικό χώρο του ΕΣΗΔΗΣ- έργα και αναρτήθηκαν στη Διαδικτυακή Πύλη(www.promitheus.gov.gr) του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ με αρ. ...

4. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙV του Ν. 4412/2016.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε στις 21-04-2022. Λαμβανομένου υπόψη ότι η προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 8-04-2022 ενώ η αιτιολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα «....» στις 14-04-2022, κατόπιν αιτήσεως του προσφεύγοντος, και δεδομένου ότι για την άσκηση πλήρους και αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ ήταν αναγκαία η γνώση της αιτιολόγησης της ως άνω προσφοράς, ως βάσιμα ισχυρίζεται ο προσφεύγων, εμπρόθεσμα ασκήθηκε η υπό κρίση προσφυγή στις 21-04-2022. Επίσης ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή, στον ανωτέρω διαγωνισμό υπέβαλαν προσφορές οκτώ οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων και ο προσφεύγων. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ελέγχου των δικαιολογητικών και των εγγυητικών, οι οικονομικές προσφορές κατατάχθηκαν κατά σειρά μειοδοσίας, σύμφωνα δε με το σχετικό Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού η

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

προσφορά του προσφεύγοντος (προσφ. έκπτωση 33,75%) κατατάχθηκε δεύτερη, με πρώτη την προσφορά της εταιρίας «...» (προσφ. έκπτωση 41,00%). Στη συνέχεια, η Επιτροπή Διαγωνισμού διαπίστωσε ότι οι οικονομικές προσφορές των δύο πρώτων κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικών φορέων συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σύμφωνα με το άρθρο 88 του Ν.4412/2016, δεδομένου ότι εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν (μέσος όρος αποδεκτών προσφορών 22,06 %). Από τους ανωτέρω δύο οικονομικούς φορείς ζητήθηκε, με την υπ' αριθ. πρωτ. 6508/31. 1. 2022 Πρόσκληση, να εξηγήσουν την τιμή και το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση αυτής (πρόσκλησης), η οποία απεστάλη μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Σύμφωνα με το από 21.03.2022 Πρακτικό της «*Η επιτροπή έκρινε ως παραδεκτές τις παρεχόμενες εξηγήσεις των οικονομικών φορέων σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλά προσφορές, οι οποίες αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης, που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της και τις οποίες διαβιβάζει στην αναθέτουσα για να τις αποδεχτεί*». Το ανωτέρω Πρακτικό εγκρίθηκε, ακολούθως, με την προσβαλλόμενη υπ' αριθ. 313/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου .... Με την ίδια απόφαση η εν λόγω Οικονομική Επιτροπή «*Εγκρίνει το από 21-3-2022 πρακτικό ανοιχτής διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης του έργου: Κατασκευή χώρου ρίψεων ... (ΑΡ.ΜΕΛ.:...)* (Αρ. ΕΣΗΔΗΣ: ...) ... *Κηρύσσει προσωρινό ανάδοχο της σύμβασης κατασκευής του έργου ..... την εταιρεία ... με (Α/Α Προσφοράς ...) και μέση έκπτωση 41,00%*». Η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 8.04.2022, ενώ η αιτιολόγηση της προσφοράς της μειοδότης εταιρίας «...» στις 14.04.2022. Συνεπώς, με έννομο συμφέρον ασκείται η υπό κρίση προσφυγή καθώς ο προσφεύγων, ο οποίος κατατάχθηκε δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας, επικαλείται ζημία του ερειδόμενη στην παράνομη αποδοχή της προσφοράς του πρώτου μειοδότη και όφελος από την ανάδειξη του ίδιου ως αναδόχου.

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή την 27-04-2022 προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής δια μέσω του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

8. Επειδή με την υπ' αριθμ. 994/2022 Πράξη του Προέδρου του 4ου Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής.

9. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή στις 5-05-2022 απέστειλε στην ΕΑΔΗΣΥ τις απόψεις της επί της προσφυγής, τις οποίες αυθημερόν κοινοποίησε στον προσφεύγοντα.

10. Επειδή, στις 10-05-2022 ο προσφεύγων υπέβαλε ενώπιον της ΑΕΠΠ εμπρόθεσμα υπόμνημά του επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής.

11. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η ως άνω προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 4ου Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ.

12. Επειδή, σύμφωνα με τον προσφεύγοντα: *(α) Στην προκειμένη περίπτωση, με το από 21. 3. 2022 Πρακτικό της η Επιτροπή Διαγωνισμού «έκρινε ως παραδεκτές τις παρεχόμενες εξηγήσεις των οικονομικών φορέων σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλά προσφορές, οι οποίες αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης, που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της και τις οποίες διαβιβάζει στην αναθέτουσα για να τις αποδεχτεί». Η ως άνω (μη) αιτιολογία αποδοχής των εξηγήσεων της μειοδότης εταιρίας «.....» και συνακόλουθα της προσφοράς της δεν είναι πλήρης ούτε επαρκής κατά τα ανωτέρω. Και τούτο διότι δεν γίνεται αναφορά σε κανένα από τα στοιχεία που υποβλήθηκαν προς αιτιολόγηση της υπερβολικά χαμηλής, κατά τον νόμο, προσφοράς. Λόγω δε της ελλιπούς αιτιολογίας του από 21. 3. 2022 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού ακυρωτέα καθίσταται η προσβαλλόμενη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ... δεδομένου ότι ερείδεται αποκλειστικά σε αυτή (β) Σε κάθε περίπτωση η προσβαλλόμενη υπ' αριθ. 313/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του Δήμου ... είναι μη νόμιμη και πρέπει να ακυρωθεί καθότι η οικονομική προσφορά που υπέβαλε η εταιρία «.....» είναι ασυνήθιστα χαμηλή και η αιτιολόγηση που υπέβαλε δεν καλύπτει το κόστος*

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

εκτέλεσης της σύμβασης[...]. Αμεσο Κόστος Η κοστολόγηση των χωματοουργικών εργασιών βασίζεται στην από 07-01-22 οικονομική προσφορά της ..., προσφορά στην οποία περιγράφονται αόριστα οι εργασίες που θα εκτελεσθούν και δεν αναφέρεται πουθενά, τι περιλαμβάνει κάθε εργασία και αν τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των τεχνικών προδιαγραφών της μελέτης, μια προσφορά εξωπραγματική, που συντάχθηκε για να είναι δυνατή η αιτιολόγηση της χαμηλής προσφερθείσας προσφοράς. Χαρακτηριστικό της λανθασμένης κοστολόγησης της δαπάνης των χωματοουργικών εργασιών, είναι ότι υπολείπεται της δικής μου κατά 40% (48.272,45 έναντι 81.896,02) ενώ στην αντίστοιχη των κοστολογηθέντων τεχνικών έργων, υπάρχουν μικρές μόνο αποκλίσεις (58.502,29 έναντι 51.396,46 της δικής μου αιτιολόγησης). Αναλυτικά: α) Στην εργασία με τίτλο «Γενικές εκσκαφές σε έδαφος γαιώδες - ημιβραχώδες» (Α/Α 1), περιλαμβάνεται, σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης, το σύνολο των εργασιών (εκσκαφή, απομάκρυνση προϊόντων εκσκαφών στην τελική θέση εναπόθεσης, η συμπύκνωση της σκάφης εκσκαφής, η απομάκρυνση υδάτων κλπ.) και η επιμέτρηση γίνεται με λήψη στοιχείων πριν και μετά την εκσκαφή (επί συμπυκνωμένου εδάφους). Η εταιρία «...» υπολογίζει, στην αιτιολόγηση τις προσφοράς της, μόνο ως κόστος του άρθρου Α/Α 1 το ποσό των 2,00 €/m³, βάσει της παραπάνω προσφερθείσας σε αυτήν προσφοράς, η οποία όμως αναφέρεται γενικώς σε εργασίες εκσκαφών σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες, αόριστα, χωρίς καμία άλλη διευκρίνιση, χωρίς το κόστος μεταφοράς, τον τρόπο επιμέτρησης κλπ., πράγμα που δικαιολογεί και τη προσφερθείσα χαμηλή τιμή. Το κόστος εκσκαφής και μεταφοράς ανέρχεται σε 6,00 €/m³ κατ' ελάχιστο (το κόστος αυτό έχω υπολογίσει και στη δική μου αιτιολόγηση σύμφωνα με την οικονομική προσφορά που έχω λάβει). Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει ένα επιπλέον κόστος: $2990\mu 3 \times (6,00 - 2,04) = 11.840,40$ Ευρώ. β) Στην εργασία με τίτλο «Υπόβαση οδοστρωσίας μεταβλητού πάχους» (Α/Α 5), περιλαμβάνεται, σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης του έργου, εργασία πλήρως αποπερατωμένη και σύμφωνα με την ΕΤΕΠ ..., επιμετρούμενη με λήψη τοπογραφικών στοιχείων πριν και μετά την εκτέλεση των εργασιών. Η εταιρία «...» υπολογίζει ως κόστος για το σύνολο των παραπάνω εργασιών, το ποσό των 10,00 €/m³ που προκύπτει από την

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

προσφορά της ... για «υπόβαση οδοστρωσίας μεταβλητού πάχους», χωρίς να αναφέρεται στην ποιότητα του υλικού, στην εργασία και στον τρόπο επιμέτρησης. Η τιμή αυτή υπολείπεται κατά πολύ της δαπάνης για την προμήθεια και μόνο του θραυστού υλικού επί τόπου του έργου. Το κόστος αυτό αφορά, προφανώς, την προμήθεια και μόνο ενός τόνου θραυστού υλικού επί τόπου του έργου και δεν περιλαμβάνει τη δαπάνη της εργασίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι η αντίστοιχη προσφορά που έλαβα από την εταιρία ..., η οποία διατηρεί δικό της λατομείο εξόρυξης στην περιοχή του έργου, ανέρχεται, για το υλικό που πληροί τις προδιαγραφές της σύμβασης, σε 6,50 €/τόνο και αφορά στην προμήθεια και μεταφορά του υλικού στο έργο. Συνεπώς η αξία του υλικού, ανηγμένη σε ένα κυβικό μέτρο συμπυκνωμένου υλικού, όπως προβλέπεται από την μελέτη, ανέρχεται, κατ' ελάχιστον, σε $(6,50 \text{ €/τόνος} \times 1,70 \text{ τόνοι/M}^3 \times 1,30) = 14,36 \text{ E/M}^3$ (όπου $1,70 \text{ t/m}^3$ το βάρος του ασυμπιέστου υλικού και $v = 1,30$ ο συντελεστής συμπύκνωσης). Αν συμπεριλάβουμε και το κόστος κατασκευής της υπόβασης (σύμφωνα με την δική μου αιτιολόγηση $(3.800,00 + 276,02)/(2 \times 1.495,00) = 1,36 \text{ E/M}^3$), το συνολικό κόστος κατασκευής ανέρχεται σε $14,36 + 1,36 = 15,92 \text{ E/M}^3$, δηλαδή μεγαλύτερο κατά 50% από αυτό που η εταιρία «...» υπολογίζει. Συνυπολογιζόμενης της συνολικής δαπάνης της εργασίας A/A 5 προκύπτει ένα επιπλέον κόστος: $1.495,00 \times (15,92 - 10,20) = 8.252,40 \text{ Ευρώ}$ γ) Στην εργασία με τίτλο «Βάση οδοστρωσίας μεταβλητού πάχους» (A/A 6), περιλαμβάνεται, σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης του έργου, εργασία πλήρως αποπερατωμένη και σύμφωνα με την ΕΤΕΠ ..., επιμετρούμενη με λήψη τοπογραφικών στοιχείων πριν και μετά την εκτέλεση των εργασιών. Η εταιρία «...» υπολογίζει και εδώ ως κόστος για το σύνολο των παραπάνω εργασιών, το ποσό των 10,00 €/m³ που προκύπτει από την προσφορά της ... για «Βάση οδοστρωσίας μεταβλητού πάχους». Η αντίστοιχη προσφορά που έλαβα από την εταιρία ..., ανέρχεται για υλικό που πληροί τις απαιτήσεις της σύμβασης, σε 8,90 €/τόνο και αφορά την προμήθεια και μεταφορά του υλικού στο έργο, δηλαδή ανηγμένη σε ένα κυβικό μέτρο συμπυκνωμένου υλικού, όπως προβλέπεται από την μελέτη, $8,90 \text{ €/τόνος} \times 1,70 \text{ τόνοι/M}^3 \times 1,30 = 19,67 \text{ E/M}^3$. Το κόστος πλήρους κατασκευής (μαζί με την εργασία) ανέρχεται σε $19,67 + 1,36 = 21,03 \text{ E/M}^3$, δηλαδή διπλάσιο από αυτό που η εταιρία «...» υπολογίζει.

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

Συνυπολογιζόμενης της συνολικής δαπάνης της εργασίας Α/Α 5 προκύπτει ένα επιπλέον κόστος: $1.495,00 \times (21,03 - 10,20) = 16.190,85$ Ευρώ Συνολική πρόσθετη κοστολόγηση των χωματοουργικών εργασιών: $11.840,40 + 8.252,40 + 16.190,85 = 36.283,65$ Ευρώ Σύνοψη Αθροίζοντας όλες τις πρόσθετες δαπάνες που αναφέρθηκαν στην προηγούμενη ανάλυση προκύπτει:

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΟΦΕΛΟΣ ΕΡΓΟΛΑΒΟΥ - ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Εργασίες	207.136,40	155.127,73	122.210,48	ΓΕ & ΟΕ (18%)	37.284,55
	15.512,77	21.997,89	Σύνολο	244.420,95	170.640,50
	144.208,37				144.208,37

Απρόβλεπτες δαπάνες (15%) 36.663,14 21.631,26 Άθροισμα Σ1 281.084,09
165.839,63 Αναθεώρηση 1.173,97 Άθροισμα Σ2 282.258,06 Προβλεπόμενο κέρδος (Ζημία) 144.208,37 - 170.640,50 = -26.432,13 Υπολογισμός συνολικού κόστους του έργου: Συνολική δαπάνη εργασιών μελέτης: 207.136,40 € Εργασίες που κοστολογούνται: 191.021,20 € $191.021,20 / 207.136,40 = 92,22\%$ Κοστολογηθείσες Δαπάνες: 106.775,04 + 36.283,75 = 143.058,79 € Δαπάνη κόστους (92,22%): 143.058,79 Δαπάνη άμεσου κόστους (100%): $143.058,79 / 0,9222 = 155.127,73$ € (γ) προσωρινή μειοδότηρια δεν υπολογίζει, ως όφειλε, αναλυτικά το έμμεσο κόστος παρά μόνο ως ποσοστό του (10%) του άμεσου κόστους, το οποίο διαμορφώνεται σύμφωνα με τα παραπάνω σε $10\% \times 155.127,73 = 15.512,77$ Ευρώ. Ενόψει των ανωτέρω είναι σαφές ότι η εταιρία «....» δεν επιχείρησε μία εμπειριστατωμένη κοστολόγηση αλλά εκ του προχείρου προσπάθησε να δικαιολογήσει τη μη σοβαρή οικονομική προσφορά της ισχυριζόμενη ότι οι τιμές προσφοράς των υλικών είναι εύλογες και δίνουν ένα περιθώριο κέρδους. Αποδεικνύεται όμως ότι το αποτέλεσμα είναι ζημιογόνο και, συνεπώς, είναι απορριπτέα η προσφορά της.

13. Επειδή, σύμφωνα με τις απόψεις της αναθέτουσας αρχής: « (α) Στην παρούσα περίπτωση στο φάκελο που συνοδεύει την άνω απόφαση εκτός του πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, που ενσωματώθηκε στο σώμα της περιλαμβάνονται οι αιτιολογήσεις και των δύο οικονομικών φορέων (προσωρινού αναδόχου και προσφεύγοντος) συνοδευόμενες από προσφορές προμηθευτών τους από τις οποίες και προκύπτει ότι και οι δύο διαγωνιζόμενοι βάσει των προσφορών τους είναι ικανοί να εκτελέσουν άρτια, έντεχνα και

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

εμπρόθεσμα το έργο αποκομίζοντας και ένα εύλογο κέρδος. Συνεπώς ο πρώτος λόγος της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής περί έλλειψης αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης είναι απορριπτέος (β) Για τις παραπάνω εργασίες ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι θα πρέπει να επιβαρυνθεί η προσφορά της προσωρινής αναδόχου «...» κατά το ποσό των 26.432,13 €. Με τέτοιο περιεχόμενο η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή είναι απορριπτέα. Ο προσφεύγων για την αποδοχή της προσφυγής του όφειλε να αιτιολογήσει προσκομίζοντας πλήρη μελέτη με συγκριτικά και αντικειμενικά στοιχεία βάσει των τιμών της αγοράς και όχι των στοιχείων κόστους που αποκλειστικά ο ίδιος επιτυγχάνει ότι μόνη νόμιμη και βιώσιμη προσφορά είναι η δική του ή οποιαδήποτε υψηλότερη αυτής. Και τούτο διότι δεν προκύπτει από κανένα στοιχείο του φακέλου ότι ο προσφεύγων δύναται για κάποιον αντικειμενικό λόγο να επιτύχει τα χαμηλότερα δυνατά κόστη της αγοράς. Εν προκειμένω ο προσφεύγων με αόριστους και αναπόδεικτους ισχυρισμούς, που στηρίζονται σε ίδια οικονομικά και κοστολογικά στοιχεία της επιχείρησής του και των συνεργατών του, προσπαθεί απαραδέκτως να αποδείξει ότι το ποσό της προσφοράς του συγκροτεί το ελάχιστο εύλογο κόστος για την εκτέλεση του έργου (γ) Με τον τρίτο λόγο της προδικαστικής προσφυγής του ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η προσωρινή ανάδοχος δεν υπολόγισε αναλυτικά το έμμεσο κόστος. Ο συγκεκριμένος λόγος της προσφυγής, όπως προβάλλεται, είναι απορριπτέος ως αόριστος και αναπόδεικτος δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν επικαλείται ποιος είναι ο αναλυτικός τρόπος υπολογισμού του έμμεσου κόστους βάσει του οποίου όφειλε ο προσωρινός ανάδοχος να το υπολογίσει και εάν το έμμεσο κόστος βάσει του αναλυτικού αυτού υπολογισμού ανέρχεται σε ύψος μεγαλύτερο των 15.512,77 € και ποιο είναι το ποσό τυχόν επιβάρυνσης της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου εξ αυτού του λόγου. Σε κάθε περίπτωση το ποσό 15.512,77 € που υπολόγισε ο προσωρινός ανάδοχος ως έμμεσο κόστος του έργου λαμβάνοντας υπόψη τη μορφή του έργου, το χρόνο εκτέλεσής αυτού και την έδρα του προσωρινού αναδόχου στον τόπο εκτελέσεως του έργου είναι εύλογο και αποδεκτό.

14. Επειδή, σύμφωνα με το υπόμνημα του προσφεύγοντος: «Στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται ότι « .. ο προσφέρων με αόριστους και αναπόδεικτους ισχυρισμούς, που στηρίζονται σε ίδια οικονομικά και

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

κοστολογικά στοιχεία της επιχείρησής του και των συνεργατών του, προσπαθεί απαραδέκτως να αποδείξει ότι το ποσό της προσφοράς του συγκροτεί το ελάχιστο εύλογο κόστος για την εκτέλεση του έργου». Αντίθετα η προσφυγή μου έγκειται, όπως ανέφερα στην προσφυγή μου, στο ότι « Η κοστολόγηση των χωματουργικών εργασιών βασίζεται στην από 07-01-22 οικονομική προσφορά της ..., προσφορά στην οποία περιγράφονται αόριστα οι εργασίες που θα εκτελεσθούν και δεν αναφέρεται πουθενά, τι περιλαμβάνει κάθε εργασία και αν τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των τεχνικών προδιαγραφών της μελέτης, μια προσφορά εξωπραγματική, που συντάχθηκε για να είναι δυνατή η αιτιολόγηση της χαμηλής προσφερθείσας προσφοράς.» Δεν είναι δυνατόν μια τέτοια αόριστη προσφορά, τρωτή σε όλα της τα σημεία, να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από την αναθέτουσα αρχή σαν «δεσμευτική προσφορά» και να γίνεται δεκτή για την αιτιολόγηση μιας «ασυνήθιστα» χαμηλής προσφοράς. Διαφορετικά κάθε υποψήφιος ανάδοχος θα μπορούσε με μια αόριστη εξωπραγματική προσφορά, συντεταγμένη κατά τέτοιο ασαφή και εικονικό τρόπο, να δικαιολογεί κάθε «ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά» του και να χάνεται κάθε νόημα της ύπαρξης του νόμου. Αναλυτικότητα σας αναφέρω τα ακόλουθα: 1. Για την εργασία «Γενικές εκσκαφές σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες»(Α/Α1). Σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης, η εργασία αυτή περιλαμβάνει το σύνολο των εργασιών (εκσκαφή, απομάκρυνση προϊόντων εκσκαφών στην τελική θέση εναπόθεσης, η συμπύκνωση της σκάφης εκσκαφής, η απομάκρυνση υδάτων κλπ.) και η επιμέτρηση γίνεται με λήψη στοιχείων πριν και μετά την εκσκαφή (επί συμπυκνωμένου εδάφους). Στις απόψεις της, η αναθέτουσα αρχή, αναφέρεται μόνο στην παρατήρησή μου ότι «το κόστος 2,00€/μ³ που έχει υπολογίσει ο προσωρινός ανάδοχος υπολείπεται του ελάχιστου κόστους που κατά τον προσφεύγοντα είναι 6,00€/μ³.....», που το ανέφερα μόνο σαν μέτρο σύγκρισης. Η ένστασή μου όμως, όπως αναφέρω στην προσφυγή μου, αφορά την υποβληθείσα από την προσωρινό ανάδοχο προσφορά, όπου « αναφέρεται γενικώς σε εργασίες εκσκαφών σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες, αόριστα, χωρίς καμία άλλη διευκρίνιση, χωρίς το κόστος μεταφοράς, τον τρόπο επιμέτρησης κλπ., πράγμα που δικαιολογεί και τη προσφερθείσα χαμηλή τιμή» 2.Για την εργασία «Υπόβαση οδοστρωσίας

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

μεταβλητού πάχους»(A/A5): Η εργασία αυτή, αφορά, σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης του έργου, εργασία πλήρως αποπερατωμένη και σύμφωνα με την ΕΤΕΠ ..., επιμετρούμενη με λήψη τοπογραφικών στοιχείων πριν και μετά την εκτέλεση των εργασιών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρεται μόνο στο ότι « ο προσφεύγων επικαλούμενος την δική του αιτιολόγηση ισχυρίζεται ότι το συνολικό κόστος κατασκευής ανέρχεται σε 50% πάνω από το ποσό των 10€/μ³ που προσφέρει ο προσωρινός ανάδοχος...», χωρίς να λαμβάνει υπόψη της ή να αντικρούει τα όσα αναφέρω για τον έλεγχο της αξιοπιστίας της προσφοράς της εταιρίας ... που χρησιμοποίησε ο προσωρινός ανάδοχος για την αιτιολόγηση της προσφοράς του. Όπως ανέφερα και στην προσφυγή μου, το ποσό των 10,00€/μ³ που προσφέρει ο προσωρινός ανάδοχος για την πλήρη αποπερατωμένη εργασία, ανοιγμένο στη τιμή προμήθειας ενός τόνου υλικού επί τόπου του έργου, όπως είθισται στην αγορά, ισοδυναμεί με $10,00/(1,70 \times 1,30) = 4,52\text{€/τόνο}$ και ακόμη μικρότερο καθ όσον στην τιμή αυτή εμπεριέχεται και η εργασία. Την τιμή αυτή προμήθειας θα μπορούσε να συγκρίνει η αναθέτουσα αρχή με τις τιμές που πιθανόν έλαβε κατά τον έλεγχο αγοράς, για την αξιολόγηση των αιτιολογήσεων. Ακόμα και η τιμή για την χρήση υλικού ανακύκλωσης, πράγμα που δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις της σύμβασης και θα ήταν εις βάρος της ποιότητας κατασκευής, είναι μεγαλύτερη από την αναφερόμενη στην αιτιολόγηση της προσφοράς. Το λατομείο της ..., την προσφορά του οποίου χρησιμοποίησα κατά την αιτιολόγηση της δικής μου προσφοράς και για να αντικρούσω την ανατιολογήτη τιμή των 10,00€/μ³, είναι το πλησιέστερο στην περιοχή του έργου και ο αποκλειστικός σχεδόν προμηθευτής όλων και δεν είναι δυνατόν να είναι ακριβότερος από έναν μεταπωλητή. 3.Για την εργασία «Βάση οδοστρωσίας μεταβλητού πάχους»(A/A 6): Και για την εργασία αυτή ισχύουν όσα ανέφερα παραπάνω, με την διαφορά η αξία του υλικού είναι κατά πολύ μεγαλύτερη αυτής του υλικού υπόβασης. (8,90€/τόνο αντί του 6,50 €/τόνο του υλικού βάσης, επί τόπου του έργου, σύμφωνα με την προσφορά της εταιρίας ...). 4.Σχετικά με τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους: Η αναθέτουσα αρχή στην παρ. 3 αναφέρει ότι «Ο συγκεκριμένος λόγος προσφυγής, όπως προβάλλεται, είναι απορριπτέος ως αόριστος και αναπόδεικτος δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν επικαλείται ποιός είναι ο αναλυτικός τρόπος υπολογισμού

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

του έμμεσου κόστους βάσει του οποίου όφειλε ο προσωρινός ανάδοχος να τον υπολογίσει.....». Αντίθετα αναφέρομαι αναλυτικά στην σελίδα 19 της προσφυγής μου και επικαλούμαι την εγκύκλιο 9/2017 σχετικά με τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους, στον οποίο όφειλε να προβεί ο προσωρινός ανάδοχος κατά την αιτιολόγηση της προσφοράς του και όχι χρησιμοποιώντας αυθαίρετα ένα ποσοστό (10%). Επειδή τα στοιχεία του έμμεσου κόστους μπορούν να προσδιορισθούν μόνο από αυτόν που συντάσσει την αιτιολόγησή του, στην προσφυγή μου, για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους χρησιμοποίησα το αυθαίρετο τρόπο υπολογισμού του προσωρινού μειοδότη, ο οποίος και έγινε δεκτός από την αναθέτουσα αρχή κατά τον έλεγχο της αιτιολόγησης της προσφοράς του».

15. Επειδή, σύμφωνα με τη διακήρυξη: άρθρο 4.1 [...]Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016[...]».

16. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της προσφυγής του ο προσφεύγων προβάλλει ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης δεν είναι πλήρης ούτε επαρκής καθώς δεν γίνεται αναφορά στα στοιχεία που υποβλήθηκαν για την αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Πλην, όμως, ο συγκεκριμένος λόγος της προσφυγής, ως προβάλλεται, τυγχάνει απορριπτέος ως αόριστος κι αναπόδεικτος καθώς ουδόλως ο προσφεύγων εξειδικεύει κι επεξηγεί ποια από τα στοιχεία της προσφοράς του πρώτου μειοδότη οικονομικού φορέα δεν αρκούν, κατά την άποψή του, για την αιτιολόγηση της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη ότι η αναθέτουσα αρχή, ως προκύπτει από την προσβαλλομένη, έκανε δεκτές τις εξηγήσεις του ανωτέρω φορέα στο σύνολό τους. Σε κάθε περίπτωση με τον τρόπο που προβάλλεται ο παρών λόγος της προσφυγής δεν δύναται ν' αξιολογηθεί χωρίς την υποκατάσταση του προσφεύγοντος από το εξετάζον την Προσφυγή Κλιμάκιο, το οποίο θα πρέπει να αναζητήσει αυτεπαγγέλτως στοιχεία που δεν προβάλλονται, κάτι που, ωστόσο, ουδόλως είναι επιτρεπτό, γι' αυτό και ο λόγος της προσφυγής θα πρέπει ν' απορριφθεί.

17. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής ο προσφεύγων προβάλλει ότι το άμεσο κόστος του έργου υπολογίσθηκε εσφαλμένα από τον προσωρινό ανάδοχο και ότι η προσφορά του προσωρινού αναδόχου είναι ιδιαίτερα χαμηλή συγκρινόμενη με την δική του προσφορά. Πλην, όμως, λαμβανομένου υπόψη ότι ως βάση για τον υπολογισμό μιας προσφοράς λαμβάνεται ο προϋπολογισμός της σύμβασης, ως αναλύεται στο Τιμολόγιο Μελέτης, βάσει και της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων και γενικά όσων ορίζονται στη διακήρυξη, ουδόλως δύναται η προσφορά άλλου συμμετέχοντος φορέα να αποτελέσει συγκριτικό στοιχείο για την ορθότητα ή το ύψος μιας προσφοράς. Ως βάσιμα δε ισχυρίζεται η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της ο προσφεύγων για την πληρότητα και το ορισμένο της προσφυγής του όφειλε να αιτιολογήσει τις σχετικές αιτιάσεις, επικαλούμενος και προσκομίζοντας αντικειμενικά συγκριτικά στοιχεία βάσει των τιμών της αγοράς και όχι των στοιχείων κόστους που αποκλειστικά ο ίδιος επιτυγχάνει. Ουδόλως δε προσκομίστηκαν στοιχεία που ν' αποδεικνύουν ότι μόνη νόμιμη

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

και βιώσιμη προσφορά είναι του προσφεύγοντος ή οποιαδήποτε υψηλότερη αυτής. Και τούτο διότι δεν προκύπτει από κανένα στοιχείο του φακέλου ότι ο προσφεύγων δύναται για κάποιον αντικειμενικό λόγο να επιτύχει τα χαμηλότερα δυνατά κόστη της αγοράς. Σε κάθε περίπτωση δε ο προσωρινός ανάδοχος οικονομικός φορέας προσκόμισε προς αιτιολόγηση του άμεσου κόστους την από 07-01-22 οικονομική προσφορά της ..., η γνησιότητα της οποίας δεν αμφισβητείται αλλά βάλλεται ως «εξωπραγματική» βάσει, ωστόσο, υποκειμενικών εκτιμήσεων του προσφεύγοντος σχετικά με την κοστολόγηση των συγκεκριμένων εργασιών του έργου, οι οποίες όμως αφορούν στις δικές του δυνατότητες και ικανότητες στις διαπραγματεύσεις με τους προμηθευτές του και δεν αναιρούν την δεσμευτικότητα της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου. Συνεπώς και ο υπό κρίση λόγος της προσφυγής πρέπει ν' απορριφθεί.

18. Επειδή, ομοίως πρέπει ν' απορριφθεί και ο τρίτος λόγος της προσφυγής με τον οποίο ο προσφεύγων προσβάλλει ως πλημμελή την αιτιολόγηση του έμμεσου κόστους της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου, χωρίς, ωστόσο να αναλύεται και επεξηγείται ποιος είναι ο τρόπος υπολογισμού του έμμεσου κόστους βάσει του οποίου όφειλε ο προσωρινός ανάδοχος να το υπολογίσει και εάν το έμμεσο κόστος βάσει του αναλυτικού αυτού υπολογισμού ανέρχεται σε ύψος μεγαλύτερο των 15.512,77 € και ποιο είναι το ποσό τυχόν επιβάρυνσης της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου εξ αυτού του λόγου. Συνεπώς και ο υπό κρίση λόγος της προσφυγής πρέπει ν' απορριφθεί ως αόριστος και σε κάθε περίπτωση αναπόδεικτος.

19. Επειδή, η υπό κρίση προσφυγή πρέπει ν' απορριφθεί.

20. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη πρέπει να καταπέσει το καταβληθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου.

Αριθμός Απόφασης: 909/2022

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 31-05-2022 και δημοσιεύθηκε στις 20-06-2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΚΑΝΑΒΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ
α/α ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΑΡΛΑΣ**